

Koolide mustad kassad

Eliitkoolides on maksujõuetute vanemate lapsi alavääristatud

MALLE PAJULA

Niipea kui laps esimesse klassi läheb, hakkavad vanemad saada koolilt rahapalveid.

Väikest lisatasu küsitakse nii koolimööbli, programmiväliste lisatundide kui ka töövahendite eest. Halvimal juhul küsitakse iga kuuajakroonist tasu, mille kasutamise kohta ei anta ülevaadet ega tšekki.

Last kooli võttes enamasti vanemaid ei hoiatata, et kinni tuleb maksta lisaõppeained või riidenagi. Õppetasudest rääkimisel on koolijuhid kidakeelsed, sest sageli ei liigu raha ametlikke kanaleid pidi, vaid jääb dokumentidest läbi kandmata kooli seifi hoiule.

"Meie peres kulub lapsel õppimiseks pidevalt lisaraha," ütleb Pirit majandusgümnaasiumis käiva poja isa Rain. Kõiki vabatahtlikke maksmisvõimalusi nad ei kasuta, kuid sügisest riidenagi ostmisest ei saanud kuidagi kõrvale hiilida, sest muidu poleks lapsel olnud kuhugi oma üleriideid panna.

Raini laps käib inglise keele tunnis, mis maksab 80 krooni kuus. Sügisel tuli anda saja krooni ringis õpiku- ja töövihikuraha. "Igakuine summa pole just väike. Kuid olen nende tundidega rahul ja keeleõpe kulub ära, ka õpetaja on tore," nendib Rain. "Laps tahaks käia ka kunstiringis, kuid seda meie rahakott kahjuks enam välja ei kannata." Tema sõnul on pere loobunud ka ujumistundidest kaks korda nädalas, mille eest küsitakse 15 krooni.

Eliitkoolid eitavad õppemaksu

Mõnest kooli rahapalvest ei saa kuidagi keelduda. "Näiteks maksime sügisel paarsada krooni õpikute eest," ütleb Rain. Tema sõnul pole ta kordagi ühtki tšekki saanud. Need oleksid aga vajalikud tuludeklaratsiooni lisana, sest koolituskulud on maksuvabad.

Seni on Rain loobunud riidehoiukapi ostmisest. "Paari aasta jooksul koolikulutustele ja toidurahale veel 60 krooni lisamine käiks meie perele üle jõu," kinnitab Rain.

Kahe lapse ema Krista maksab kuus mõlema lapse lisaõppetundide eest vähemalt paarsada krooni. Jakob Westholmi gümnaasiumis käiva poja vene ja inglise keele lisatundide eest nõutakse 45 krooni kuus. "See on kahe aine kohta väike summa, pealegi antakse mulle tšekk. Kuid poja eest tuleb raha anda ka siis, kui poisteklass tormeldes midagi ära lõhub või kelleltki jope ära varastatakse," räägib Krista. Tema sõnul on ülerõivaste kadumamineku puhul klassi lapsevanemad annetanud igaüks paar-kümmend krooni uue ostmiseks.

Tasuta haridust ei saa isegi mitte riigikoolis. Vanemad aga ei julge protestida, et lapse mainet ja käekäiku mitte ohtu seada.

MARKO MUMM

Ühes pealinna eliitkoolis käiva tütre isa Tiidu hing on iga kuu alguses püha viha täis, sest siis palutakse tal kooli anda 70 krooni, mille kasutamise kohta ei anta mingit selgitust. "Üheksa õppimiskuu eest maksame 630 krooni ja see kaob justkui musta auku. Siiski ei julge

mina ise ega teised vanemad avalikult selle vastu hakata – ehkki see pole erakool," ägestub Tiit. Sama kooli direktsioon ütles aga Eesti Päevalehele, et nad niisugust raha lapsevanematelt ei võta. Õppemaksu võtmist eitasid ka teised eliitkoolid, ehkki lapsevanemad

väidavad end seda maksvat.

Tallinna üldgümnaasiumi direktori Karl Adamsoni hinnangul on tundide eest raha küsimine ebaeetiline. Nii polegi ta veel kordagi säärase palvega vanemaid tülitanud. "Raha tohib küsida vaid erandkorras, näiteks uue paljundusmasina eest. Ka sel puhul tuleb vanemailt küsida kokkuleppeline summa, mis makstakse haridusosakonda erivahendite arvele. Nii on kõik seaduslik," ütleb Karl Adamson.

Anonüümseks jääda sooviva koolijuhi sõnul on enamikul pealinna koolidel siiski väike sularahakassa, milles on vanematelt ja vilistlastelt saadud raha. "Selle kohta on omanike vahel poolametlik vaikimislepe. Kuigi seda raha paberites ei näidata, ei pea koolijuhid seda mustaks kassaks ega finantsrikkumiseks, sest summa on üliväike," tunnistab hea mainega kooli direktor. Tema sõnul ei saa ta ka oma kooli mustast kassast loobuda, sest ilma selleta poleks koolil mingit elu.

Must kassa on sama mis varastamine

Haridusministeeriumi korraldus- talituse juhataja Ants Egloni sõnul on seaduse järgi riigi- ja munitsipaal- koolides haridus tasuta. Ometi on ka tema vanemailt kuulnud, et koolid kipuvad lisaraha võtma. "Peamiselt on need Tallinna kesklinna koolid, kus soovitakse võimalikult head haridust anda, kuid lisatundide tarvis raha ei jätku," ütleb Ants Eglon. Tema sõnul tohiks direktorid raha küsida vaid kooli registreeritud fondi kaudu, millel on põhikiri ja nõukogu. Samuti peaks fond lapsevanematele aru andma, milleks raha kasutatakse. "Kindlasti peaks ka sel juhul rahaannetus olema vabatahtlik. Mul tuli kord lahendada juhtum, kus kool andis ultimaatum – kui homseks ei maksa, siis laps kooli ei sobi," ütleb Ants Eglon. Tema sõnul on musta kassa korjamine sama mis varastamine. Seetõttu peaksid vanemad ise nõudma raha vastu tšekki.

Haridusministeeriumi järelevalvetalituse juhataja Meelis Kondi sõnul on mõni kool raha ultimaatiivselt nõudes käitunud lausa erakoolina. "Mõnes eliitkoolis on maksujõuetuid vanemaid ja nende lapsi alavääristatud. Nii kaob rikkamate vanemate ja juhtkonna surve võrdne hariduse saamise võimalus," nendib Meelis Kond. Tema sõnul on kõigest hingest vajalikku summat musta kassasse koguvad vanemad siiski ise süüdi, sest nad ei tea oma õigusi. "Huvi- tav on see, et väljaspool kooli ei kipu nad raha annetama dokumenti vastu saamata," leiab Meelis Kond.